

Tarihte Yomra

Tarih boyunca birçok kavimlere yurt olmuş gelen geçen kavimlerden birçok şeyler almış ve vermiş olan Yomra, uzun zaman Trabzon'un bünyesinde köy olarak kalmış ve ismini duyuramamıştır. Trabzon'un eskiligi kadar maziye sahip fakat Trabzon'un sahip olduğu tarihi eserler kadar zengin değildir.

Yayın Tarihi : 28 Aralık 2018 Cuma (oluşturma : 3/23/2019)

KURULUŞ VE İLK SAKINLER

Yomra'nın kuruluş tarihini, Trabzonun kuruluş tarihiyle değerlendirecek olursak,Orta Asya'dan dört koldan yapılan göçlerin bir koluda Kafkas yaylaları ve İran Platooksu üzerinden gellen Turani bir kavmin Karadeniz sahillerine inerek yurt edindikleri ve Trabzon şehrini kurduklarını bilmekteyiz.Çok eski bir şehir olan Trabzon M.Ö. 2000 yıllarında kurulduğu Roma'nın Bizansın kuruluşundan dana eski olduğunu yapılan araştırmalar ortaya çıkarmış bulunmaktadır. Hitit, Asur, İskit, Halib, Makron, Kimri, Amazon, Kloh gibi Türk topluluklarının bölgede yaşadıklarını düşünecek olursak Trabzon'un kuruluşunda Rum Pontus ya da Bizanslıktan öte Türklük vardır.Orta Asya'dan gelen bu Türk kavimlerinden sondra M.Ö 756-750 yıllarında Milletlilerin, M.Ö.50 M.S.395 yılında Romalıların 395-1204 tarihleri arasında Bizanslıların, 1204-1461 Kommenleri idaresine girmiş, fatih Sultan Mehmet Han'ın 1461 deki Trabzon'u fethiyle tekrar Türk hakimiyetine geçmiştir.Trabzon'un çevresini Grek kolonisi gösterme çabası Yuanhidis'in rumca yazdığı "Trabzon Tarihi" adlı eserine dayanmaktadır ki maksatlıdır. Buranın yerli halkının Turani ırktan sayılması gerçeklere daha uygundur. Çünkü batılı tarihçilerinde bu konuda ittifak ettiklerini görmekteyiz. Bunlardan, Doğu ülkeleri hakkında çok sağlam fikirlere sahip olan Charles Texier'in yazdığı Küçük asya isimli eserinde "Karadeniz bölgesi miladden çok yıllar önce Orta Asya'dan gelen bazı ırkların işgaline uğramıştır." demektedir. Prf.Şemseddin GÜNALTAY ve Prof.Zeki Velidi TOGAN da aynı görüşleri ileri sürmektedir. Aynı eserde "Trabzon eski Yunanistan'ın en eski kenti olan Argos şehirlerinden daha eskidir. En aşağı M.Ö. 2000 yıllarında kurulmuştur." demekle buraları Yunanlılık ve Rumlukla bağdaştırmaya çalışanların da tezlerini çürütmektedir.Trabzonlu Mehmet aşkı "Menazür ül Avalim" adlı eserinde Trabzon'halkı Orta Asya menşeylidir" demektedir. "Trabzon Tarihi" adlı eserinde Hüseyin Hüsamettin Efendi Trabzon havalisinin Turan-ül Asl kavimlerince iskan edildiğini ileri sürer. Şemseddin Sami, "Kamus Ul Alam"adlı eserinde şöyle demektedir: Bunlardanda anlaşılacağı üzere Trabzon'u ilk kuranlar buraları ilk iskan edenler ve bu şehirde yerleşenler Orta Asyalı türklerdir. Falmerayer isimli bir Alman tarihçisi bile bu hususta "Trabzon'u ilk kuranlar buralara ilk yerleşen Kafkas taraflarından gelen turani bir ırktır diyerek bu görüşlere katılmaktadır. Şu halde Yomra Trabzon'un yaşadığı bütün işgalleri görmüş, imar faaliyetlerini beraberce sürdürmüş saldırılara beraberce göğüs germiş yerleşen kavimleri bağrında barındırmış öz bir türk yurdudur.Milletlilerin, Bizanslıların, Kommenlerin, Romalıların istilasına uğramış, Kommenler devrinde toprak gelirlerinin bir kısmı Anadolu Selçuklu Devletine ödendiği görülmüştür. Yine Anadolu Selçuklu devletinin parlak devrini yaşatan Alaaddin Keykubat zamanında komutanlarından Ertoguş Beyy mahiyetindeki

orduyla buraların kesin olarak Türk hakimiyetine girmesi için Trabzon muhasara edilmiş, ancak ilahi tecellinin sonucu bu toprakların Türkleşmesi 133 yıl daha geciktirmiştir.(1228) Nihayet fatih Sultan Mehmet Han'ın 26 Ekim 1461 yılında Trabzon'u fetetmesiyle Anadolu'da son toprak parçası da Türk birliğine katılmıştır.Bundan sonra Trabzon'un doğu taraflarının işgali ile Şehzade Beyazıd'ın lalası Hızır Bey memur edilmiştir. Yomra'da O'nun vasıtasıyla Osmanlı imparatorluğunun içine girmiştir. Hızır Bey aynı zamanda Trabzon'un ilk valisi olmuştur. Yomra topraklarının geliri ve iskan işiyle kale muhafızlarını görevlendirilmiş ilk yerleşmede Hızır Bey zamanında başlamıştır.

YERLEŞEN TÜRK KAVİMLERİNDEN ARDA KALANLAR

Tarih boyunca birçok kavimlere yurt olmuş gelen geçen kavimlerden birçok şeyler almış ve vermiş olan Yomra, uzun zaman Trabzon'un bünyesinde köy olarak kalmış ve ismini duyuramamıştır. Trabzon'un eskiligi kadar maziye sahip fakat Trabzon'un sahip olduğu tarihi eserler kadar zengin değildir. Daha çok Trabzon'un yerli halkının zeametleri olarak tahsis edilmiş olduğundan buralara yerleşme erken olmamıştır. Trabzon'un ekili biçili arazileri ve meyve ihtiyacını karşılamataydı. O yıllarda Yomra'da armudun,elmanın,fındığın,kirazın,karayemişin,üzümün incirin en alası yetiştirilmekteydi. Doğu Karadeniz bölgesi elmanın gerçek vatanı olarak gösterilmektedir ki ilk yetiştiricileri Eti'lerdir. Hititlerden kalma ağaçlara sarılarak giden üzümlere (Mahles üzümü, kuş üzümü kış üzümü , kokulu üzüm) elmanın çeşitleri (çekirdeksiz elma,laz elması, sinop elması) bugün bile en çok yetiştirilen mmeyveler arasındadır. Şakir Şevket'in 1928 yılında yazdığı " Trabzon Tarihi " adlı eserinde Yomra için şöyle demektedir: "iş bu Yomra nahiyesinde ala üzüm ve armut ve bir nevi çekirdeksiz elma hasıl olur.Trabzon meyvesi ekseriyet buradan gelir." Bunun için Yomra ismini yetiştirdiği elmadan almıştır. Kemal Karadenizli de "Trabzon Tarihi" eserinde aynı hususlara temas ederek "bu nahiye,üzüm,armut ve bir nevi çekirdeksiz elma yetiştirmekte ve Trabzon'un meyve ihtiyacını karşılamaktadır." ifadesini kullanmaktadır. 17. yüzyılda Yomra'dan geçen Evliya Çelebi, ünlü seyahatnamesinde çevrede gördüğü meyveleri şöyle anlatmaktadır: "Yiyeceklerinden meyvaları,bilhassa kiraz,lahican armudu, Gülabi armudu, Namık üzümü, meleki üzümü, ve frenk üzümü gayet nefis olur. Badılcın (patlıcın inciri derler bir inciri olur. Bu incir okadar lezzetli olur ki benzerine Nazilli'de bile raslanmaz." Miladdan önceki yıllarda buralarda oturan Hitit ve Haliblerin balıkçılıkta çok ileri gittikleri hatta Haliblerin balığı tuzladıkları salamura yaptıklarını görmekteyiz.Evliya Çelebi yine ünlü Seyahatnamesinde buralarda en çok balık olduğuna temas etmiş ve "Levrek balığı, kefal gayet lezzetlidir.Bir katıştan uzun kırmızı başlı tekir balığı uskumru balığı ve bin çeşit balıkları vardır. fakat bunlardan en önemlisi, ticaretinin yapıldığı hamsi balığı vardır. Bu balık hamsinde çıktığı için bu adı almıştır." demektedir. Evliya Çelebi'nin anlattıklarına göre, "Bundan 10 yıl evveline kadar hamsi motorları kıyıya yanınsınca Yomra'nın güney doğusundaki yüksek tepeye çıkarak halka balığın geldiğini duyuran tellallar vardır. Tellallar genellikle teneke ve boru çalarlar."Halen bu dağ Boru dağı olarak bilinmektedir. Ayrıca bu bölgede demircilikte çok ileri idi. Orta Asya göçleriyle gelen Türkler mukaddes saydıkları demircilik sanatını buraya kadar taşımışlardır.

OĞUZLARIN YÖREMİZE YERLEŞMESİ

Türklerin sel gibi Anadolu'ya akmaları 18 Eylül 1048 Cumartesi günü İbrahim Yinal komutasındaki Selçuklu Ordusu'nun Pasin Ovasında Bizans ordusunu yenilgiye uğratmasıyla başlar. Bundan önce 372 yılında Kudüs'e sefer yapan Orta Avrupa Koyunlu İmparatoru Balamir, Komutanları Karsık ve Basık beyler Trabzon üzerinden Hazar bölgesine kadar gitmişlerdir. Bundan önce Tuğrul ve Çağrı Bey'ler Kafkaslardan aşip 1025 yıllarında Anadolu'nun keşfini yaptılar ve ordusu Trabzon'a kadar gelerek Yomra'nın Oğuz köyünde konakladılar.(Uz, Mesehor-Ortaköy) Prof. Dr. Osman Turan, Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti" isimli eserinde Türk milletinin korkunç dalgaları Erzurum ve Pasin ovasına döküldü. İnsan dalgaları sel gibi memleketin her köşesine yayıldı. Garpta Gümüşhane Trabzon havalisi, Şuiemalde İspir, cenupta muş bolgesine Sisak (Ağrı) taraflarına ulaştı." derken Türklerin Trabzon'a kadar geldiklerini, İbrahim Yinal zamanında bir Türk ordusunun Mehmet Bey komutasında İstanbul'a kadar gittiğini söyler. 1228 yılında Trabzon Seferi ile yen Oğuz Türklerinin çevreye indiklerini görmekteyiz. Faruk Sümer'in "Oğuzlar" adlı eserinde 1358 yılında Kalabalık bir asker ile Çepnilerin Maçka'ya kadar geldikleri burada düşmanla çarpıştıklarını yazar. Aynı yılda Trabzon ilk İmparatoru Türk akınlarını durdurmak için her zaman yaptığı gibi kızını Çepni Beyi Hacı Emir'e verir. Osmanlı coğrafyacılarından Mehmet Aşikin'in 16. yüzyıl sonlarında yazdığı "Menazür-Ül Evalim" adlı eserinde Trabzon yöresinde yaşayan Türk halkından ehemmiyetli bir kısmının Çepnilerden meydana geldiğini belirtir. Faruk Sümer "Oğuzlar" adlı eserinde Çepnilerin tamamıyla toprağa bağlı olduğunu, tımar sistemine bağlı olup dirliklerinin genellikle Çepnililere verildiği Yomra ve dolaylarının Çepnililerin elinde olduğunu yazmaktadır. Bu Türklerin milli kültür ve geleneklerini zamanımızı kadar sürdürdükleri bunların ilçemiz hudutları içerisinde Uz Mesehor (Özdil) köyünde yerleştikleri bilinmektedir.

Bu dökümanı orjinal adreste göster

Tarihte Yomra